

Prezentowany pomysł powołania nowej grupy badawczej oraz nowego projektu badawczego dotyczącego mechanizmów paranoi został zainspirowany przez badania prowadzone do tej pory oraz przez istotne braki w wiedzy zastanej. Paranoja dotyczy lęku przed innymi osobami w kontekście spodziewanej i intencjonalnej wrogości ze strony innych osób. Lęki takie mogą przybierać formę urojeń prześladowczych (i występują u pacjentów z zaburzeniami psychiatrycznymi), ale mogą występować również w mniej nasilonej formie u osób zdrowych. Mimo, iż paranoja dotyczy przede wszystkim lęków interpersonalnych, procesy interpersonalne do tej pory było przedmiotem niewielkiej ilości badań. Nasz projekt ma na celu uzupełnienie wiedzy na temat roli wykluczenia społecznego oraz warunkowania strachu interpersonalnego w paranoi u osób zdrowych, które doświadczają intensywnych myśli paranoicznych ale nie chorują psychicznie (n= 100). Istotnym czynnikiem ryzyka rozwoju intensywnych myśli paranoicznych (paranoi) jest przyjmowanie marihuany (THC). Dlatego też w projekcie będziemy badać również grupę osób używających regularnie marihuany. Wyniki tych dwóch grup będziemy porównywać do grupy kontrolnej składającej się z osób nie mających myśli paranoicznych (n= 100 osób).

Proponowane badanie będzie miało dwie fazy. W pierwszej ocenimy jak badane osoby (łącznie 300 osob) funkcjonują w swoim codziennym środowisku. Przeprowadzone zostanie tzw. próbkowanie doświadczenia (Experience Sample Method, ESM) za pomocą elektronicznych dzienników (dostarczane poprzez aplikację na smartfon). Interesować nas będzie jak doświadczane wykluczenie społeczne, konflikty oraz spożycie marihuany wpływa na pojawianie się myśli paranoicznych. W drugiej fazie, zaprosimy osoby badane do Laboratorium Wirtualnej Rzeczywistości, aby ocenić ich wrażliwość na odrzucenie społeczne (dwa warunki eksperymentalne: 1. Odrzucenie w grze w VR oraz 2. Włączanie w grę w VR) oraz wpływ odrzucenia na warunkowanie strachu interpersonalnego (oceniane również w wirtualnej rzeczywistości). Specjalnie na potrzeby naszego projektu skonstruujemy zadania eksperymentalne w środowisku wirtualnej rzeczywistości. Pozwoli to na pomiary zbliżone do codziennych sytuacji (tzw. wysoka ekologiczna trafność badania). Wykorzystamy również pomiar podstawowych parametrów fizjologicznych, aby ocenić efekty oddziaływań eksperymentalnych i procedury warunkowania strachu. Grupy badawcze będą porównane między sobą. Dodatkowo interesować nas będzie związek genów z badanymi zjawiskami. Dlatego też pobierzemy materiał genetyczny ze śliny, aby móc testować związki genów związanych z przekąźnictwem dopaminergicznym z badanymi zmiennymi (wrażliwość na wykluczenie, warunkowanie strachu i paranoję).

Nasze badanie będzie realizowane z wiodącym ośrodkiem badania mechanizmów paranoi kierowanym przez Prof. Daniela Freemana, Uniwersytet Oxfordzki, i będzie pierwszym badaniem łączącym metody ESM, wirtualnej rzeczywistości i genetyczne w badaniu paranoi. Spodziewamy się, iż nowy projekt badawczy dostarczy interesującej wiedzy uzupełniającej istniejące modele teoretyczne paranoi. W szczególności spodziewamy się wykazać różnice międzygrupowe w wrażliwości na odrzucenie i ich wpływ na warunkowanie strachu interpersonalnego. Związek ten (odrzucenie → większe warunkowanie strachu) będziemy odnosić do myśli paranoicznych. Spodziewamy się ponadto, iż predyspozycje genetyczne w interakcji z wrażliwością na odrzucenie i warunkowanie strachu przewidują paranoję.

Nasz projekt dostarczy nowej wiedzy na temat mechanizmów paranoi, która zostanie zaprezentowana w serii publikacji w prestiżowych czasopismach naukowych. Ponadto wiedza z projektu może mieć zastosowanie w praktyce klinicznej w pracy z osobami mającymi myśli czy objawy paranoiczne.